

საქართველოს მეცნიერებების
აკადემიური უნივერსიტეტი

ინგენიერული საკუთრების
ეროვნული უნივერსიტეტი
საქართველო

რა არის გეოგრაფიული აღნიშვნა?

გეოგრაფიული აღნიშვნა არის გეოგრაფიული ადგილის სახელი, გამონაკლის შემთხვევებში, სიმბოლო, რომელიც მიუთითებს გარკვეულ გეოგრაფიულ ადგილზე (ადგილის სახელი ან მისი მიმანიშნებელი სხვა რამე აღნიშვნა) და გამოიყენება იმ საქონლის მოსანიშნად, რომლის განსაზღვრული თვისებები ან რეპუტაცია ამ გეოგრაფიულ ადგილთან არის დაკავშირებული, რაც თავის მხრივ, განპირობებულია იქ არსებული ბუნებრივი პირობებით და ადამიანის ფაქტორით.

წარმოშობის ადგილი შეიძლება იყოს ქვეყნის ადგილი – სოფელი, ქალაქი, რეგიონი და თავად ქვეყანაც.

რა დანიშნულება აქვს გეოგრაფიულ აღნიშვნას?

გეოგრაფიული აღნიშვნის დანიშნულება უმუალოდ მისი განსაზღვრებიდან გამომდინარეობს. გეოგრაფიული აღნიშვნა მიუთითებს ადგილზე, რომელიც იქ წარმოშობილი პროდუქტის დამახასიათებელ თვისებებს განაპირობებს, ამიტომ მისი დანიშნულებაა, მომხმარებელს მიაწოდოს ინფორმაცია პროდუქტის წარმომავლობასა და იმ მახასიათებლებზე, რომლებიც დაკავშირებულია წარმოშობის ადგილთან.

ბუნებრივია, სწორად ინფორმირებული მომხმარებელი ადგილად შეარჩევს მისთვის სასურველი თვისებებისა და ხარისხის მქონე საქონელს, მაგრამ ამისათვის აუცილებელია

ჯანსაღი კონკურენტული გარემოს არსებობა.

როგორც წესი, გეოგრაფიული აღნიშვნით ნიშანდებულ პროდუქტს კარგი რეპუტაცია აქვს და გამორჩეული ხარისხითა და თვისებებითაც ხასიათდება. არასათანადო

დაცვის პირობებში ასეთი ცნობილი სახელები არაკეთილსინდისიერი კონკურენტი მწარმეების სამიზნედ იქცევა. გამყალბებელს შეცდომაში შეცყავს მომსმარებელი და უქმნის მას ილუზიას, რომ იგი იძენს განსაკუთრებული ხარისხისა და თვისებების პროდუქტს, თუმცა სინამდვილეში უვარგის და მიმსგავსებულ ნაწარმთან აქვს საქმე. ხოლო გეოგრაფიული

აღნიშვნის მქონე პროდუქტის მწარმოებლები დიდ ზარალს ნახულობენ მათი პროდუქციის რეპუტაციის შელახვის ნიადაგზე მომგებიანი ბიზნესის დაკარგვის გამო.

შედეგად, გეოგრაფიული აღნიშვნების ყალბი გამოყენება ზარალის მომტანია როგორც მომხმარებლის, ისე კანონიერი მწარმოებლისათვის. ამასთან, საბოლოო ჯამში ყოველივე ეს უარყოფითად აისახება ქვეყნის ეკონომიკაზე, რადგან, როგორც წესი, გეოგრაფიული აღნიშვნით ნიშანდებული პროდუქცია ქვეყნისათვის სტრატეგიული მნიშვნელობის მქონეა. ე.ი. აუცილებელია გეოგრაფიული აღნიშვნების დაცვის ეფექტური სისტემის არსებობა.

რა სახის საქონელზე გამოიყენა გეოგრაფიული აღნიშვნება?

გეოგრაფიული აღნიშვნების გამოყენება შეიძლება ნებისმიერი სახის საქონლისათვის, თუმცა ყველაზე ფართოდ

გამოიყენება სოფლის მეურნეობის პროდუქტებისა და, უპირველეს ყოვლისა, ღვინის წარმოებაში. ეს გასაგებიცაა, ვინაიდან სასოფლო-სამეურნეო პროდუქციას, ჩვეულებრივ, გააჩნია მახასიათებლები, რომელთა ფორმირება ხდება განსაზღვრული ადგილობრივი ბუნებრივი გარემოს ზეგავლენით, როგორიცაა კლიმატი და ნიადაგი (ბუნებრივი ფაქტორი). ამასთან, არც წარმოების ადგილობრივი ჩვევები და ტრადიციებია გამორიცხული (ადამიანის ფაქტორი). მაგალითად შეიძლება მოვიყვანოთ “როკფორი” ფრანგული ყველისათვის, “ტოსკინი” ზეითუნის ზეთისათვის, “ხვანჭკარა” ქართული ღვინისათვის და სხვ. გამორიცხული არც ისაა, რომ გეოგრაფიული აღნიშვნა მიუთითებდეს პროდუქტის განსაზღვრულ თვისებაზე, რომლის ფორმირებაც არ არის დამოკიდებული ადგილობრივ ბუნებრივ პირობებზე და განპირობებულია წარმოშობის ადგილისათვის დამახასიათებელი მხოლოდ ადამიანური ფაქტორებით. ასეთი შეიძლება იყოს სამეწარმეო საქმიანობის ნებისმიერ სფეროში შექმნილი განსაზღვრული თვისებების მქონე პროდუქტი, რომლის დამზადებაც მისი წარმოშობის ადგილზე დამკვიდრებულ განსაკუთრებულ ჩვევებსა და ტრადიციებს ემყარება. მაგალითად, შვეიცარიული მაჯის საათები სწორედ შვეიცარიაში დამკვიდრებული განსაკუთრებული ჩვევებისა და ტრადიციების ნაყოფს წარმოადგენს.

რა არის ადგილორმოშობის დასახელება?

ადგილწარმოშობის დასახელება არის გეოგრაფიული აღნიშვნის განსაკუთრებული სახეობა. გეოგრაფიულისაგან განსხვავებით, ადგილწარმოშობის დასახელება შეიძლება იყოს მხოლოდ გეოგრაფიული ადგილის სახელი და გამოიყენებოდეს ისეთი პროდუქტის მოსანიშნად, რომლის განსაკუთრებული (და არა განსაზღვრული) ხარისხი და თვისებები მთლიანად

ან ძირითადად განპირობებულია მხოლოდ ამ გეოგრაფიული ადგილის ბუნებრივი გარემოთი და ადამიანის ფაქტორით. ამასთან, პროდუქტის დამზადებასთან დაკავშირებული მთლიანი ციკლი უნდა ხორციელდებოდეს მხოლოდ ამ გეოგრაფიული ადგილის საზღვრებში.

ამდენად, გეოგრაფიული აღნიშვნის ცნება უფრო ზოგადია და მთლიანად მოიცავს ადგილწარმოშობის დასახელების ცნებას. ადგილწარმოშობის ნებისმიერი დასახელება გეოგრაფიული აღნიშვნაცაა, მაგრამ არა – პირიქით. გეოგრაფიული აღნიშვნების ზემოთ მოყვანილი დასახელებებიდან, მაგალითად “როკორი”, “ტოსკანი” და “ხვანჭვარა”, რომლებიც შესაბამისი ქვეყნების მკაცრად განსაზღვრულ რეგიონებში ინარმოება, ადგილწარმოშობის დასახელებაცაა მაშინ, როდესაც “შვეიცარიული საათი” მხოლოდ გეოგრაფიულ აღნიშვნას წარმოადგენს.

პროდუქტის წარმოშობასთან დაკავშირებით კიდევ რა ტერმინი გამოიყენა?

ასეთი ტერმინია “წარმოშობის აღნიშვნა” ანუ “წარმოშობის გეოგრაფიული აღნიშვნა”, რომელიც მიუთითებს მხოლოდ პროდუქტის გეოგრაფიულ წარმოშობაზე. ამ შემთხვევაში არა აქვს მნიშვნელობა, გააჩნია, თუ არა პროდუქტს რაიმე გამორჩეული მახასიათებლები და დაკავშირებულია თუ არა ისინი წარმოშობის ადგილთან. ამდენად, “წარმოშობის გეოგრაფიული აღნიშვნა” კიდევ უფრო ფართო ცნებაა და მოიცავს როგორც გეოგრაფიულ აღნიშვნას, ისე ადგილწარმოშობის დასახელებასაც.

რა განსხვავებაა გეოგრაფიულ აღნიშვნასა და სასაქონლო ნიშანს შორის?

სასაქონლო ნიშანი არის სიმბოლო, რომელსაც იყენებს იურიდიული ან ფიზიკური პირი, რათა თავისი საქონელი ან მომსახურება განასხვაოს სხვისი საქონლის ან მომსახურებისაგან. გეოგრაფიული აღნიშვნა კი მომხმარებელს მიანიშნებს იმაზე, რომ პროდუქტი წარმოებულია გარკვეულ ადგილზე და გააჩნია წარმოების ადგილით განპირობებული განსაზღვრული თვისებები.

სასაქონლო ნიშნის მფლობელს აქვს განსაკუთრებული უფლება, აკრძალოს მისი სასაქონლო ნიშნის უნებართვო გამოყენება სხვების მიერ მაშინ, როდესაც გეოგრაფიული აღნიშვნა შეიძლება გამოიყენოს ყველა მეწარმემ, რომელიც თავის პროდუქციას გეოგრაფიული აღნიშვნით მითითებულ ადგილზე აწარმოებს და რომლის პროდუქციის მახასიათებლებიც დადგენილ მოთხოვნებს აკმაყოფილებს.

როგორი სიმპოზიუმის ან სახელის რეგისტრაციაა დაუშვებელი გეოგრაფიულ აღნიშვნად?

ადგილწარმოშობის დასახელებად ან გეოგრაფიულ აღნიშვნად არ რეგისტრირდება სახელი ან სხვა რამე სიმბოლო, რომელიც:

- არ აკმაყოფილებს კანონში მათი განსაზღვრებით დადგენილ მოთხოვნებს;

- შესაძლებელს ხდის მცდარი წარმოდგენა შეუქმნას მომხმარებელს საქონლის წარმოშობის შესახებ;
- შეურაცხყოფს ან ენინააღმდეგება ეროვნულ ღირსებას, რელიგიას, ტრადიციას, ზნეობრივ ნორმებს;
- ემთხვევა მცენარეთა ან ცხოველთა ჯიშის სახელს, რამაც შეიძლება მცდარი წარმოდგენა შეუქმნას მომხმარებელს საქონლის წარმოშობის შესახებ;
- იქცა საქონლის გვარეობით ცნებად, იმ შემთხვევაშიც კი, როდესაც იგი სწორად მიუთითებს იმ გეოგრაფიულ ადგილზე, სადაც მოხდა საქონლის წარმოება ან მისი ნედლეულის დამზადება თუ დამუშავება.

როგორ შეიძლება იქცეს გეოგრაფიული აღნიშვნა “გვარეობით ცნებად”?

იმის გამო, რომ გეოგრაფიული აღნიშვნით მონიშნულ პროდუქტს სხვა ანალოგიური დანიშნულების პროდუქტებისაგან გამორჩეული, განსაზღვრული თვისებები და მახასიათებლები გააჩნია, ხშირად მომხმარებელი გეოგრაფიულ აღნიშვნას იყენებს პროდუქტის სახეობის დასახელებად. ხანგრძლივი დროის განმავლობაში ასეთი არაადეკატური გამოყენების შედეგად საზოგადოებრივ ცნობიერებაში გეოგრაფიული აღნიშვნა ყალიბდება, როგორც გარკვეული თვისებების მქონე საქონლის გვარეობითი ცნება და არა როგორც ამ

პროდუქტის წარმოშობის ადგილზე მითითება, და იგი აღარ ასრულებს გეოგრაფიული აღნიშვნის ფუნქციას. მაგალითად, “დიუონის მდოგვი”, მდოგვის სახეობა, რომლის წარმოშობაც საფრანგეთის ქალაქ დიუონთან არის დაკავშირებული, დროთა განმავლობაში გადაიქცა მდოგვის განსაზღვრული სახეობის აღმნიშვნელად წარმოშობის ადგილთან ყოველგვარი კავშირის გარეშე. ყოფილი საბჭოთა კავშირის ტერიტორიაზე იგივე ბედი ენია ფრანგულ ადგილწარმოშობის დასახელებებსაც: “Cognac” და “Champagne”, ვინაიდან საბჭოთა კავშირის არსებობის პერიოდში პრაქტიკულად არ ტარდებოდა რაიმე ღონისძიება ამ დასახელებათა არასწორი დანიშნულებით გამოყენების აღსაკვეთად. დღეს ფრანგ მენარმეთა გაერთიანებები, რომლებიც დაინტერესებულნი არიან აღნიშნულ ადგილწარმოშობის დასახელებათა დაცვით, იჩენენ დიდ ძალისხმევას და არ იშურებენ სახსრებს, რათა აღუდგინონ მათ თავდაპირველი მნიშვნელობა.

საყურადღებოა, რომ საქართველოს საპატენტო უწყება მისი დაარსების დღიდანვე ცდილობდა აღეკვეთა ამ დასახელებათა გვარეობითი ცნებების სახით გამოყენება, ხოლო “ადგილწარმოშობის დასახელებების დაცვისა და მათი საერთაშორისო რეგისტრაციის შესახებ ლისაბონის შეთანხმებასთან” მიერთების შემდეგ მან ოფიციალურადაც აღიარა და დაიცვა ისინი როგორც ადგილწარმოშობის დასახელებები.

როგორია საქონლის ადგილწარმოშობის დასახელებისა და გეოგრაფიული აღნიშვნის დაცვის ფარგლები?

ადგილწარმოშობის დასახელებისა და გეოგრაფიული აღნიშვნის რეგისტრაციიდან გამომდინარე, აკრძალულია:

- რეგისტრირებული ადგილწარმოშობის დასახელების ან გეოგრაფიული აღნიშვნის ნებისმიერი პირდაპირი ან არაპირდაპირი კომერციული გამოყენება ისეთ საქონელთან კავშირში, რომელზედაც არ ვრცელდება რეგისტრაცია, იმდენად, რამდენადაც აღნიშნული საქონელი რეგისტრირებული საქონლის მსგავსია; ან ამ რეგისტრირებული სახელით ნებისმიერი ისეთი სარგებლობა, რომელიც იყენებს რეგისტრირებული ადგილწარმოშობის დასახელების ან გეოგრაფიული აღნიშვნის რეპუტაციას;
- რეგისტრირებული ადგილწარმოშობის დასახელების ან გეოგრაფიული აღნიშვნის ისეთი გამოყენება, რომელიც სიტყვა-სიტყვით ზუსტად მიუთითებს საქონლის წარმოების, მისი ნედლეულის დამზადების ან დამუშავების ადგილზე, მაგრამ მცდარ წარმოდგენას ქმნის საქონლის წარმოშობაზე;
- ისეთი სახელის ან სიმბოლოს გამოყენებას, რომელიც წარმოადგენს რეგისტრირებული ადგილწარმოშობის დასახელების ან გეოგრაფიული აღნიშვნის მიბაძვას, თუნდაც თარგმანში ან ისეთ სიტყვებთან ერთად, როგორიცაა: „ტიპის“, „სტილის“, „მსგავსი“, „ნაირი“, „მეთოდით“ და ა.შ.;
- საქონლის შეფუთვაზე, საქონელთან დაკავშირებულ დოკუმენტებში ან რეკლამაში ისეთი სიმბოლოს გამოყენება, რომელსაც შეცდომაში შეჰქავს მომხმარებელი საქონლის წარმოშობის ადგილის, განსაკუთრებული ხარისხის ან თვისებების შესახებ;
- საქონლის იმგვარი შეფუთვა ან წარმოდგენა, როგორსაც შეუძლია შეცდომაში შეიყვანოს მომხმარებელი მის წარმოშობასთან დაკავშირებით.

რა არის საჭირო გეოგრაფიული აღნიშვნის დასარემისტრირებულად?

საქონლის ადგილწარმოშობის დასახელების ან გეოგრაფიული აღნიშვნის დასარეგისტრირებლად განაცხადი, თანდართულ საბუთებთან ერთად საქპატენტში წარდგენილი უნდა იქნეს უშუალოდ განმცხადებლის ან მისი წარმომადგენლის (პატენტრენტულის) მიერ. განაცხადი უნდა დაიბეჭდოს დადგენილი ფორმის ბლანკზე ქართულად და ეხებოდეს საქონლის ერთ ადგილწარმოშობის დასახელებას ან გეოგრაფიულ აღნიშვნას.

განაცხადი უნდა შეიცავდეს:

- თხოვნას ადგილწარმოშობის დასახელების ან გეოგრაფიული აღნიშვნის რეგისტრაციის შესახებ;
- განმცხადებლის სრულ სახელსა (სახელწოდებას) და მისამართს;
- ადგილწარმოშობის დასახელებას ან გეოგრაფიულ აღნიშვნას;
- იმ საქონლის დასახელებას, რომლისთვისაც მოითხოვება ადგილწარმოშობის დასახელების ან გეოგრაფიული აღნიშვნის რეგისტრაცია.

განაცხადს, სხვა მონაცემებთან ერთად, უნდა ახლდეს კანონმდებლობით დადგენილი ორგანოს მიერ დამტკიცებული საბუთი, რომელიც შეიცავს:

- საქონლის და მისი ნედლეულის აღწერას, ქიმიურ, ფიზიკურ, მიკრობიოლოგიურ ან/და ორგანოლეპტიკურ და სხვა მახასიათებლებს;

- საქონლის წარმოშობის გეოგრაფიული ადგილის მდებარეობის აღწერას ზუსტი საზღვრების მითითებით;
- მონაცემებს, რომელიც ადასტურებს, რომ საქონლის განსაკუთრებული ხარისხი და თვისებები მთლიანად ან ძირითადად განპირობებულია მხოლოდ ამ გეოგრაფიული ადგილის ბუნებრივი გარემოთი და ადამიანის ფაქტორით (თუ მოითხოვება საქონლის ადგილწარმოშობის დასახელების რეგისტრაცია) ან სპეციფიკური ხარისხი, რეჟუტაცია ან სხვა მახასიათებლები დაკავშირებულია ამ გეოგრაფიულ ადგილთან (თუ მოითხოვება გეოგრაფიული აღნიშვნის რეგისტრაცია).

რომელი ორგანოა უფლებამოსილი შეამოწმოს და დაადასტუროს განაცხადში ნარსადგენი მონაცემები?

იმ მონაცემების დადასტურება, რომლებსაც უნდა შეიცავდეს განაცხადის თანმხლები საბუთი, უკავშირდება კომპლექსურ კვლევით სამუშაოებს მაღალკვალიფიციურ სპეციალისტთა ფართო სპექტრის მონაწილეობით. ბუნებრივია, მათი შერჩევა ხდება იმ დარგის სპეციალისტთა შორის, რომელსაც განეკუთვნება გეოგრაფიული აღნიშვნით ან ადგილწარმოშობის დასახელებით მოსანიშნი პროდუქტი. ამიტომ უფლებამოსილი ორგანოს სახით, როგორც წესი, კანონმდებლობით შესაბამისი დარგობრივი სამინისტრო მოიაზრება, რომელიც, თავის მხრივ, შეი-

მუშავებს და ამტკიცებს კანონქვემდებარე ნორმატიულ აქტებს საქონლის ადგილწარმოშობის დასახელებისა და გეოგრაფიული აღნიშვნის შესაბამისი გეოგრაფიული ადგილის საზღვრების დადგენის, საქონლის მახასიათებლების გეოგრაფიულ ადგილთან კავშირის შესწავლის, დადგენისა და კონტროლის შესახებ.

ამჟამად ასეთი კანონქვემდებარე ნორმატიული აქტები საქართველოს სოფლის მეურნეობისა და სურსათის მინისტრის პრძანებით დამტკიცებული დებულებების სახით მხოლოდ ღვინის, ღვინის ბრენდისა და მინერალური წყლების ადგილწარმოშობის დასახელებებისათვის არის ძალაში. ამასთან, რეალურად ამოქმედებულია მხოლოდ ღვინის ადგილწარმოშობის დასახელების შესაბამისი დებულებები და რეესტრში შეტანილია ქართული ღვინის 18 ადგილწარმოშობის დასახელება.

რა ქმარებები ხორციელდება განაცხადზე?

საქპატენტში შეტანილ განაცხადს უტარდება ფორმალური მოთხოვნებისა და არსობრივი ექსპერტიზა.

ფორმალური მოთხოვნების ექსპერტიზის ეტაპზე საქპატენტი ამოწმებს, აკმაყოფილებს თუ არა განაცხადი კანონით დადგენილ ფორმალურ მოთხოვნებს. ხოლო არსობრივი ექსპერტიზის ეტაპზე:

- დანიდება, წარმოდგენს თუ არა განსახილველი სიმბოლო ან სიტყვა ისეთ სიმბოლოს ან სიტყვას, რომლის ადგილწარმოშობის დასახელებად რეგისტრაცია დაუშვებელია;
- მოწმდება, აკმაყოფილებს თუ არა განაცხადის თანმხლები საბუთებით წარდგენილი მონაცემები კანონმდებლობით დადგენილ მოთხოვნებს;

- ტარდება მოძიება სასაქონლო ნიშნების, ადგილწარმოშობის დასახელებისა და გეოგრაფიული აღნიშვნის მონაცემთა ბაზებში შესაძლო დაპირისპირებული ადრინდელი უფლებების მქონე სიმბოლოს ან სახელის გამოსავლენად.

როდის ხდება საქონლის ადგილწარმოშობის დასახელების ან გეოგრაფიული აღნიშვნის რეგისტრაცია?

თუ არსობრივი ექსპერტიზის საფუძველზე დადგინდა, რომ არ არსებობს საქონლის ადგილწარმოშობის დასახელების ან საქონლის გეოგრაფიული აღნიშვნის რეგისტრაციაზე უარის თქმის საფუძველი, საქპატენტი განაცხადის მასალებს აქვეყნებს ბიულეტენში, ერთ ცენტრალურ და ერთ ადგილობრივ გაზითში.

თუ განაცხადის მასალების გამოქვეყნებიდან 3 თვის ვადაში ამ მასალებთან დაკავშირებით საქპატენტში შევა დამატებითი ინფორმაცია, ეს ინფორმაცია შესასწავლად ეგზავნება შესაბამის დარგობრივ სამინისტროს.

იმ შემთხვევაში, თუ განაცხადის მასალების გამოქვეყნებიდან 3 თვის ვადაში ამ მასალებთან დაკავშირებით საქპატენტში არ შევა არანაირი ინფორმაცია, საქპატენტს გამოაქვს გადაწყვეტილება საქონლის ადგილწარმოშობის დასახელების ან გეოგრაფიული აღნიშვნის რეგისტრაციის შესახებ, განაცხადის მასალებში არსებული მონაცემები შეაქვს რეესტრში და ინფორმაციას აქვეყნებს ბიულეტენში.

როგორია საქონლის ადგილნარმოშობის დასახელებისა და გეოგრაფიული აღნიშვნის რეგისტრაციის ვადა?

საქონლის ადგილნარმოშობის დასახელებისა და გეოგრაფიული აღნიშვნის რეგისტრაცია უვადოა.

ადგილნარმოშობის დასახელების ან გეოგრაფიული აღნიშვნის რეგისტრაცია შეიძლება გაუქმდეს, თუ მოცემული გეოგრაფიული ადგილისათვის დამახასიათებელი ბუნებრივი

პირობების ან ადამიანის ფაქტორის შეცვლის ან გაქრობის გამო, შეუძლებელია ისეთი საქონლის წარმოება, რომელსაც რეესტრში მითითებული განსაკუთრებული ხარისხი და თვისებები აქვს.

ვის აქვს დაცული ადგილნარმოშობის დასახელების ან გეოგრაფიული აღნიშვნის გამოყენების უფლება?

რეგისტრირებული ადგილნარმოშობის დასახელების ან გეოგრაფიული აღნიშვნის გამოყენების უფლება აქვს მხოლოდ იმ პირს, რომელიც რეგისტრირებულია საქპატენტში, როგორც აღნიშვნის დასახელების ან სიმბოლოს გამოყენების უფლების მქონე პირი.

ნებისმიერ ფიზიკურ ან იურიდიულ პირს, რომელიც მოიპოვებს ან გადაამუშავებს ნედლეულს, ან რომელსაც

ადგილწარმოშობის დასახელების ან გეოგრაფიული აღნიშვნის შესაბამისი გეოგრაფიული ადგილის საზღვრებში აქვს რეგისტრირებული მოქმედი საწარმო, ხოლო წარმოებული საქონლის განსაკუთრებული ხარისხი, თვისებები ისეთივეა, როგორც დაფიქსირებულია რეესტრში განსაკუთრებული ხარისხი და თვისებები. აგრეთვე, გააჩნია კანონმდებლობით დადგენილი ორგანოს თანხმობა, შეუძლია საქპატენტში წარადგინოს განაცხადი რეგისტრირებული ადგილწარმოშობის დასახელების ან გეოგრაფიული აღნიშვნის გამოყენების უფლების მქონე პირად დასარეგისტრირებლად.

მონაცემები რეგისტრირებული ადგილწარმოშობის დასახელების ან გეოგრაფიული აღნიშვნის გამოყენების უფლების მქონე პირის შესახებ საქპატენტს შეაქვს რეესტრში.

გამოყენების უფლება შეიძლება გადაისინჯოს კანონმდებლობით დადგენილი უფლებამოსილი ორგანოს მიერ განსაზღვრული წესითა და პერიოდულობით. მაგალითად, ღვინის დამამზადებელს შეიძლება აეკრძალოს გეოგრაფიული აღნიშვნის/ადგილწარმოშობის დასახელების გამოყენების უფლება გარკვეული წლის მოსავლით დამზადებულ ღვინოზე ან ღვინის გარკვეულ პარტიაზე იმ შემთხვევაში, თუ მისი პროდუქციის ხარისხი და თვისებები არ შეესაბამება რეესტრში დაფიქსირებულ მონაცემებს.

როგორ ხდება უცხო ქვეყნის საკონლის ადგილწარმოშობის დასახელებისა და გეოგრაფიული აღნიშვნების დაცვა საქართველოში?

სხვა ქვეყნის საქონლის ადგილწარმოშობის დასახელებისა და გეოგრაფიული აღნიშვნის დაცვა ხდება სახელმწიფოთაშორისი ხელშეკრულების საფუძველზე. დაცული ადგილწარმოშობის დასახელებისა და გეოგრაფიული აღნიშვნის რეგისტრაცია ხდება საქპატრიტში.

თუ საქართველოში რეგისტრირებული გეოგრაფიული აღნიშვნა ან საქართველოს რომელიმე გეოგრაფიული ადგილის სახელი სხვა ქვეყანაში დაცული გეოგრაფიული აღნიშვნის ომონიმია, საქართველოში ასეთი აღნიშვნის დაცვის წესი და გამოყენების პირობები განისაზღვრება შესაბამისი საერთაშორისო ხელშეკრულებით. ჩვეულებრივ, ასეთ შემთხვევაში, ხელშეკრულება ითვალისწინებს შესაბამისი ქვეყნის სახელის ან რაიმე სხვა განმასხვავებელი სიმბოლოს დამატებას.

როგორ უდა მოხდეს ქართული საკონლის ადგილწარმოშობის დასახელებისა და გეოგრაფიული აღნიშვნების დაცვა საზღვარგარეთ?

ქართული საქონლის ადგილწარმოშობის დასახელებისა და გეოგრაფიული აღნიშვნის დაცვა საზღვარგარეთ შესაძლებელია მხოლოდ მას შემდეგ, რაც იგი ასეთად იქნება აღიარებული ან რეგისტრირებული საქართველოში. ამასთან, შეიძლება:

- საქონლის ადგილწარმოშობის დასახელების ან გეოგრაფიული აღნიშვნის რეგისტრაციაზე განაცხადის შეტანა უშუალოდ სათანადო ქვეყნის შესაბამის უწყებაში ამ ქვეყნის ეროვნული კანონმდებლობის მოთხოვნათა დაცვით;
- ადგილწარმოშობის დასახელებების დაცვისა და მათი საერთაშორისო რეგისტრაციის შესახებ ლისაბონის შეთანხმების საფუძველზე, განაცხადის წარდგენა საერთაშორისო ბიუროში და ქართული საქონლის ადგილწარმოშობის დასახელების დაცვის მოთხოვნა შეთანხმების წევრ ქვეყნებში;
- დაცვის განხორციელება ორმხრივი ხელშეკრულების საფუძველზე, რომელიც გაფორმებულია იმ ქვეყანასთან, სადაც მოითხოვება დაცვა.

როგორია გეოგრაფიული აღნიშვნების საერთაშორისო დონეზე დაცვის სამართლებრივი მექანიზმები?

გეოგრაფიული აღნიშვნების საერთაშორისო დონეზე დაცვის მარეგულირებელ დებულებებს ითვალისწინებს ინტელექტუალური საკუთრების მსოფლიო ორგანიზაციის (იუმ) მიერ ადმინისტრირებული სამი მრავალმხრივი შეთანხმება. ესენია: “პარიზის კონვენცია სამრეწველო საკუთრების დაცვის შესახებ” (პარიზის კონვენცია), “მადრიდის შეთანხმება ყალბი ან შეცდომაში შემყვანი წარმოშობის აღნიშვნების აღკვეთის შესახებ” (მადრიდის შეთანხმება) და “ლისაბონის შეთანხმება ადგილწარმოშობის დასახელებათა დაცვისა და მათი საერთაშორისო რეგისტრაციის შესახებ” (ლისაბონის შეთანხმება).

გარდა ამისა, “ინტელექტუალური საკუთრების უფლებების ვაჭრობასთან დაკავშირებული ასპექტების შესახებ შეთან-

ხმების” (TRIPS-შეთანხმება) 22-24 მუხლები ეხება გეოგრაფიული აღნიშვნების საერთაშორისო დაცვას ვაჭრობის მსოფლიო ორგანიზაციის (ვორ) ფარგლებში.

საქართველო არის მონაწილე ყველა ზემოთ ჩამოთვლილი ხელშეკრულებისა, გარდა მაღრიდის შეთანხმებისა, რომელიც არეგულირებს მხოლოდ წარმოშობის აღნიშვნების მართლ-ზომიერად გამოყენებას. კერძოდ, საქართველო პარიზის კონვენციის, TRIPS-შეთანხმებისა და ლისაბონის შეთანხმების მონაწილე ქვეყნად არის მიღებული 1991, 1999 და 2004 წლებში შესაბამისად.

უნდა აღინიშნოს, აგრეთვე, რომ საქპატენტის მიერ მომზადდა და 1999 წელს ხელი მოეწერა ამჟამად დსთ-ს ქვეყნებისათვის მოქმედ ხელშეკრულებას “ყალბი სასაქონლო ნიშნებისა და გეოგრაფიული აღნიშვნების გამოყენების თავიდან აცილებისა და აღკვეთის ღონისძიებების შესახებ”.

გარდა ამისა, ზოგ ქვეყანაში (მაგალითად, აშშ), რომლის კანონმდებლობაც გეოგრაფიულ აღნიშვნებს სამართლებრივი დაცვის ობიექტად არ მიიჩნევს, მათი დაცვა შესაძლებელია სასერტიფიკაციო ნიშნების სახით. სასერტიფიკაციო ნიშანი გაიცემა განსაზღვრული სტანდარტების დასაკმაყოფილებლად, მაგრამ არ იზღუდება რამე გაერთიანების წევრობის პირობით. იგი შეიძლება მიენიჭოს ნებისმიერ პირს, რომელიც შეძლებს დაამტკიცოს, რომ წარმოდგენილი ნაწარმი შესაბამება სასერტიფიკაციო ნიშნისთვის დადგენილ სტანდარტებს.

როგორია გეოგრაფიული აღნიშვნების ეროვნულ დონეზე დაცვის სამართლებრივი ფორმები?

გეოგრაფიული აღნიშვნების ეროვნულ დონეზე დაცვის სხვადასხვა სამართლებრივ ფორმას შორის შეიძლება გამოიყოს სამი ძირითადი:

- გეოგრაფიულ აღნიშვნათა დაცვა ქვეყნის ან რეგიონის ფარგლებში მოქმედი სპეციალური კანონის საფუძველზე. ასეთი დაცვა შესაძლებელია განხორციელდეს როგორც სამრეწველო საკუთრების უწყებაში რეგისტრაციის შედეგად, ისე მთავრობის გადაწყვეტილების (ბრძანებულება, განკარგულება, დეკრეტი) საფუძველზე.
- გეოგრაფიულ აღნიშვნათა დაცვა კოლექტური ნიშნების ან სასერტიფიკაციო ნიშნების (საგარანტიო, ხარისხის ნიშნების) რეგისტრაციის გზით. კოლექტური ნიშნის მფლობელი, განსხვავებით სასაქონლო ნიშნისაგან, არის არა რომელიმე მეწარმე, არამედ მეწარმეთა გაერთიანება (ასოციაცია), რომლის წევრებიც იყენებენ მას, რათა მომხმარებელმა მათი პროდუქცია გააიგივოს გაერთიანების მიერ დადგენილი ხარისხის დონისა და სხვა მახასიათებლების, მათ შორის,

გარკვეული გეოგრაფიული წარმოშობის პროდუქციასთან. საერთაშორისო პრაქტიკაში ცნობილია, აგრეთვე, სასერტიფიკაციო ნიშანი, რომელიც გაიცემა განსაზღვრული სტანდარტების დასაკმაყოფილებლად. იგი შეიძლება მიენიჭოს ნებისმიერ პირს, რომელიც შეძლებს დაამტკიცოს, რომ წარმოდგენილი ნაწარმი შეესაბამება დადგენილ

სტანდარტებს.

- დაცვის კიდევ ერთი ფორმა ეფუძნება სამართლებრივ ნორმათა იმ ფართო სპექტრის გამოყენებას, რომლებითაც სამეწარმეო და კომერციულ საქმიანობაში იკრძალება არა-კეთილსინდისიერი კონკურენციის ყოველგვარი პრაქტიკა.

რა სამართლებრივი აქტები ანესრიგებს გეოგრაფიულ აღნიშვნებთან დაკავშირებულ ურთიერთობებს საქართველოში?

გეოგრაფიული აღნიშვნების ეროვნულ დონეზე დაცვის მიზნით საქართველო აღიარებს ზემოთ ჩამოთვლილი სახეობებიდან პირველს. შესაბამისად, საქონლის ადგილ-ნარმობობის დასახელებისა და გეოგრაფიული აღნიშვნის რეგისტრაციასთან, დაცვასა და გამოყენებასთან დაკავშირებული ურთიერთობების რეგულირება ხორციელდება შემდეგი ნორმატიული აქტების საფუძველზე:

- საქართველოს კანონი “საქონლის ადგილ-ნარმობობის დასახელებისა და გეოგრაფიული აღნიშვნის შესახებ” (№ 2108 III; 22.06.1999);
- საქართველოს კანონი “ვაზისა და ლვინის შესახებ” (№ 1438; 12.07.1998; შეტანილია ცვლილებები: №1604; 04.07.2002 №1635; 05.06.2007 №4869);
- საქართველოს პრეზიდენტის ბრძანებულებები (№88 28.02.2002 და №470 06.10.2002), რომლებიც ეხება “საქონლის ადგილ-ნარმობობის დასახელებისა და გეოგრაფიული აღნიშვნის შესახებ” საქართველოს კანონის ამოქმედებასთან დაკავშირებულ ღონისძიებებს.
- საქართველოს სოფლის მეურნეობისა და სურსათის მინისტრის ბრძანებები (20.02.2003 №2-37; 12.08.2003 №2-220;

04.03.2003 №2-49; 04.03.2003), ღვინის, ღვინის ბრენდისა და მინერალური წყლის ადგილწარმოშობის დასახელებათა რეგისტრაციისა და ამ დასახელებათა გამოყენების უფლების მქონე პირის რეგისტრაციისათვის საჭირო მონაცემთა შესწავლის, დადგენისა და ადგილწარმოშობის დასახელებათა გამოყენებაზე სახელმწიფო კონტროლის განხორციელების წესების შესახებ.

რაც შეეხება საქონლის ადგილწარმოშობის დასახელებასა და გეოგრაფიულ აღნიშვნაზე უფლებების დარღვევებთან დაკავშირებულ ურთიერთობებს, ისინი რეგულირება შემდეგი საკანონმდებლო აქტების საფუძველზე:

- “საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსი” (მუხლი 196);
- “საქართველოს ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსი” (მუხლი 158);
- საქართველოს კანონი “ინტელექტუალურ საკუთრებასთან დაკავშირებული სასაზღვრო ლონისძიებების შესახებ”.

ISBN 978-9941-0-1061-3

დაბეჭდილია საქართველოს პოლიტიკურ ჟურნალი
0179, თბილისი, ილია ჭავჭავაძის გამზ., 1 შესახ., №6
ტელ.: 25-25-33, ფონ: 98-84-19